

ÇAY VE ÜLKELER

ÇİN

Çin, dünyada çayı ilk keşfeden ülkedir. Günümüzde çay yetiştiriciliğine dair bilgilerin ve kültürün temeli Çinlilerden gelmiştir. Çin, dünyanın en eski çay üreticisi olmanın yanında dünyadaki en geniş çay üretim alanlarına da sahip. Fakat ürettikleri çayın büyük çoğunluğunu iç piyasada tüketiyorlar. 4000 yıldan fazla bir süredir çay üretiyor olmanın verdiği alt yapıyla ülkedeki yetiştiriciler tarladan üretime dair her konuyla alakalı çok bilgili ve bilinçliler. Ülkede çay hâlâ sadece elle toplanıyor ve üretimde Orthodox metodu kullanılıyor. Üreticiler bazen alışlagelmiş üretim aşamalarından saparak kendi özgün stillerini uygulayabiliyorlar, bu da genellikle küçük miktarda yeşil çay SICHUAN HUBEI HUNAN GUANGDONG CHONGPING JIANGXI FUJIAN ZHEGIANG YUNNAN GUANGXI GUIZHOU Dünya çay üretiminde: %36,8 Rakım: Orta ve yüksek Ana çeşitler: Yeşil, oolong, beyaz, Pu'erh, sarı Hasat zamanı: Mart-Mayıs Dünya sıralaması: 1 Ana üretim şekli: Orthodox 53 üretiminde gerçekleşebiliyor. Çin, çay kalitesinin yüksekliği nedeniyle Batılı çay ithalatçılarının gözdesi olmaya devam ediyor. Çin'in yüzölçümü çok büyük olduğu için bölgeler arasında büyük iklim farklılıkları görülüyor. Bu da çaylar arasında bariz karakter farklılıklarına neden oluyor.

ÇAY BÖLGELERİ

- **SICHUAN:** İlk çay hasadı M.Ö. 35 yılında Sichuan bölgesindeki Meng Ding Dağı'nda yapılmış. M.S. 907'lerin başında Tang Hanedanlığı sırasında, Meng Ding Gan Lu (tatlı çiy anlamında) yeşil çayı, imparatoru onurlandırmak için kullanılan bir şükran ögesi haline getirilmiş. Günümüzde de aynı çayın ilk hasadı çok rağbet görür. Bu bölgeden elde edilen diğer çay çeşitleri yeşil çay Zhu Ye Qing, sarı çay Meng Ding Huang'dır.
- **YUNNAN:** Son yarım yüzyılda Yunnan bölgesinin çayları özellikle de Pu'erh ve Golden Needles gibi siyah çaylar için talep arttı. Bazı Batılı alıcılar geleneksel yöntemlerle yıllandırılmış iyi bir Pu'erh için yüzlerce pound ödeyebiliyorlar.
- **FUJIAN:** Çok özel bir teruara sahiptir. Örneğin, Anxi bölgesinin bol mineralli kırmızı topraklarında dünyanın en iyi oolongu olan Iron Goddess of Mercy Oolong yetişmektedir. Wuyi Dağları, kireçtaşı tepeleri, rüzgârlı vadiler, nehirler ve bereketli bitki örtüsüyle çevrili Wuyi Shan Bölgesi'nde sadece 40 millik bir alanda çıkan çaylar özel tatlarının yanında dünyanın en enerji veren ve sağlıklı çayları arasındadır. Ayrıca meşhur isli Lapsang Souchong çayının da anavatanı Fujian'dır.

• **HUNAN:** Dong Ting Gölü'nde küçük bir adada yetişen sarı çay Jun Shan Yin Zhen ile ünlüdür. Aynı zamanda yine çok iyi bilinen, oldukça lezzetli ve hafif isli yeşil çay Wei Shan Mao Jian çeşidi de burada üretilmektedir.

• **ZHEJIANG:** Bu verimli kıyı bölgesinin en ünlü çayı az miktarda üretilen Long Jing ve Anji Bai Cha yeşil çayıdır.

ÇAY KÜLTÜRÜ

Çay, bin yıldan fazla bir zaman boyunca yalnızca Çin'de üretilip tüketilmiştir. Daha sonraları İpek Yolu ve Çay Atı Yolu boyunca ticaretine başlanmış ve Çin sınırındaki bölgeler de çayla tanışmışlardır. Çinliler asırlar boyu çay yapraklarını tuğlalar şeklinde presleyip bambu kılıflara koyarak çayın fiziksel olarak alacağı zararı azaltmışlardır. Han Hanedanlığı döneminde (M.Ö. 206 – M.S. 220) çay zihni açan ve insanı zinde tutan bir ilaç niyetine tüketilmiş. Tang ve Song Hanedanlığı (M.S. 618–907 ve M.S. 960–1279) döneminde de Gongfu Cha gibi özel seremoniler gündeme gelmiş. Tang Hanedanlığı döneminde bilge Lu Yu 760-762 yıllarında, Cha Ching adında bir kitap yazar. Çay ekimi, hasadı, hazırlama yöntemleri gibi konu başlıklarını ele alan kitap, çay tarihinde bir dönüm noktası olmuş ve çayın Çin'de kültürel bir konuma gelmesini sağlamıştır. Tang Hanedanlığı döneminde her sınıftan insan çoğunlukla göl ve nehir kenarlarına kurulan “çay evleri”nde toplanırmış. Bu çay evlerinde çay ve ferahlatıcı içecekler satılırmış, insanlar sosyalleşir ve günlük olayları tartışırlarmış. Zaman içinde çay evleri sanat gösterilerinin gerçekleştiği, şiir, müzik ve kaligrafi sanatlarının keyfinin çıkarılıp, oyunlar sergilenen bir sosyal yaşamın merkezi haline gelmiş. Qing Hanedanlığı döneminde (M.Ö. 1644-1912) Jiangxi bölgesinde geçen The Gannan Tea Picking Opera/Gannan Çay Toplama operası 300 yıldan fazla oynamıştır. Antik Çin'de, en değerli çay bahçelerinin ilk hasadı övgü amaçlı hükümdara hediye edilirmiş. Bu gelenekle birlikte üreticiler de imparatorlardan çaylarının onayını aldıklarını öne sürerek satışlarını arttırırlarmış. Hükümdara övgü çayı geleneği günümüzde de devam etmekte. Her sene çay üreticileri o yılın en iyi on mahsulünü övgü niteliğinde kutlarlar. Bu liste her sene nadiren değişir, genellikle yeşil çaydan oluşan liste nadiren oolong ve siyah çay içerir. 1949'da gerçekleşen komünist devrimin ardından, Çin kendini dış dünyadan soyutladı, kapılarını turizm ve ticarete kapattı. Bu durum istemsiz de olsa geleneksel çay demleme ve üretim metotlarını korumalarını sağladı. Çin kültüründe çayın çok önemli bir yeri vardır. Taksi şoförlerinin arabalarındaki bardak koyma yerinde mutlaka yeşil çay kavanozları durur. Genç kızlara çay sunum sanatını öğretmek için okullar vardır. Çay üreticileri Batılı tüketiciler

için yeni siyah çaylar üretmektedirler. Son çeyrek asırda ülkede çay turizmi de oldukça popüler bir hale gelmiştir. Fujian bölgesindeki Wuyi Dağları'nın etekleri, Hangzhou Zhejiang bölgesinin West Lake alanı ve Yunnan bölgesinde çay temalı birçok otel ve restoran bulunmaktadır. Hong Kong'daki Flagstaff House Müzesi'nde ise günümüze kadar korunmuş dünyanın en eski çay demleme ve sunum araç gereçleri sergilenmektedir.